

## Motion till riksdagen 2020/21:2928

av Peter Helander m.fl. (C)

# Skog och bioekonomi

---

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till en nationell krisfond som exempelvis kan användas till att ersätta drabbade skogsägare bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättslig prövning för markägare vid begränsningar och restriktioner i markområden med anledning av områdesskydd bör möjliggöras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta skogsgödsling i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den gröna given ska bejaka bioekonomins potential att minska beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att skogskontot behålls i sin nuvarande form och om att genomföra en översyn av skogsavdraget och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att ersättning för naturvårdsavtal ska kunna sättas in på skogskontot och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma regelverk för att möjliggöra ett fortsatt ökat, långsiktigt och hållbart utnyttjande av skogsråvara och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett dynamiskt naturskydd bör säkerställas i vilket tidigare beslut kan utvärderas och omprövas eller förändras för att försäkra att de även fortsättningsvis bidrar till att skydda värdefulla miljöer och ekosystem på ett effektivt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur de ekonomiska incitamenten för klimatåtgärder i skogsbruket stärks och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägsta slutavverkningsålder bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att begränsa skadedjursangrepp på skog samt arbeta förebyggande med skogsskador och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ansvara för att hantera och minska spridningen av granbarkborrar i skyddade områden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka arbetet för den biologiska mångfalden i Sverige genom metoder och styrmedel som utgår från den enskilda markägaren och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga myndigheter och kommuner i sin samhällsplanering i högre grad ska värna den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur offentliga stöd med bibehållen konkurrenskraft kan skatteväxlas mot ökade miljöersättningar för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger förvaltar och vårdar man också. För Centerpartiet är äganderätten en grundmurad rättighet och en vägledande princip, som vi bl.a. skriver om i kommittémotionen *Demokrati och mänskliga rättigheter*. I januariavtalet finns flera förslag som syftar till att värna och stärka den privata äganderätten. Rättssäkerheten för markägare och företag ska tack vare januariavtalet stärkas och markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Centerpartiet anser att den svenska skogen även fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen frihet under ansvar. Vi tror att det är möjligt att verka för skogsnäringens utveckling samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras.

## Skogsnäring

Skogen är oerhört viktig för svensk ekonomi, jobben på landsbygden och produktionen av förnybar energi vilket idag är centralt för att möta klimathoten. Därför är det viktigt att skogsnäringen får rätt förutsättningar framöver. En del i detta är genomförandet av det nationella skogsprogrammet som lägger en grund för skogsnäringens framtid med bland annat jobb och hållbar tillväxt runt om i landet. Programmet tar tillvara på skogen och dess värdekedja som än tydligare skulle kunna bidra till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en biobaserad samhällsekonomi. Centerpartiet drev i regeringsställning på för att Sverige skulle utveckla ett nationellt skogsprogram som omfattar skogens ekonomiska, sociala och miljömässiga värden.

Centerpartiet har framgångsrikt drivit skogsfrågorna i januariavtalet och fått igenom kraftfulla förslag som stärker äganderätten och skapar långsiktiga spelregler för skogsbruket.

- Rättssäkerheten för markägare och företag stärks och det säkerställs att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta.
- Det nationella skogsprogrammet utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn och ansvariga myndigheter ska få i uppdrag att föreslå ett nytt och enhetligt sätt att räkna skyddad mark.
- Nya flexibla skydds- och ersättningsformer utvecklas vid skydd av mark och det ska utredas hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi.
- En översyn av Artskyddsförordningen ska möjliggöra att det effektivt och rättssäkert ska kunna skyddas hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning.
- Den utökade nyckelbiotopsinventeringen återupptas inte.
- Resurser för skydd av värdefull natur ska säkras och anslagen för skydd av värdefull natur förstärkas. Ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras. Staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn.

Naturkatastrofer medför kännbara ekonomiska förluster för skogsägare, privatpersoner, näringsidkare och kommuner. Sverige har idag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska utgå. En nationell krisfond skulle skapa bättre förutsättningar för ett mer förutsebart ersättningssystem som gynnar personer, näringsidkare och kommuner som drabbats extra hårt av naturkatastrofer. Det minskar också risken för att statens budget belastas med oförutsedda utgifter. Det skulle dessutom möjliggöra snabbare utbetalningar – vilket kan vara helt centralt för de som drabbats. Centerpartiet vill därför se över förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbat särskilt hårt av en kris. Skogsägare skulle genom ett sådant system få ersättning vid exempelvis naturkatastrofer.

För att regelverket ska fungera på ett rimligt sätt måste även samhället göra prioriteringar och bära en del av kostnaden. Bland annat måste det finnas en princip om att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas. Konsekvenserna för enskilda skogsägare blir mycket omfattande när Skogsstyrelsen avkräver hänsynstagande utifrån bestämmelserna om olika skydd. Den enskilda skogsägaren ges bland annat inte rätt till ersättning och det är svårt att överklaga eller ifrågasätta myndighetsbeslut. Därför ser Centerpartiet positivt på den dom som föll i målet mellan fem markägare av fjällnära skog och staten. Markägare ska inte fräntas rätten att bruka sin skog utan att ges möjlighet till ersättning eller behöva känna rädsla inför att investera i mark som riskerar att tappa sitt värde. Centerpartiet vill se förenklade rättsliga prövningar för markägare vid restriktioner och begränsningar i markanvändning. För att värna äganderätten för skogsägare så vill vi även se tydligare instruktioner till relevanta myndigheter i regleringsbrev, uppdaterade modeller för intrångsersättningar, med mera. Detta stärker ägande- och brukanderätten.

Den gröna kolatomen, som finns i naturresurser på åkern och i skogen, utgör en oundgänglig byggsten i framtidens hållbara samhälle. Livsmedel, drivmedel, kemikalier, tyg och byggmaterial kan och bör produceras från förnybara resurser. Det skapar nya affärsmöjligheter för de gröna näringarna och företag baserade på landsbygden, samtidigt som det minskar belastningen på klimat och miljö. Det skapar jobb och tillväxt i hela landet och lägger grunden för export av miljöteknik och kunskap. Tillsammans är jorden och skogen Sveriges gröna guld och dess produkter leder till klimat- och miljönytta i hela världen. Därför måste landsbygden ha rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk. För att ta ett samlat grepp kring de affärs-möjligheter som en övergång till ett biobaserat samhälle ger, anser Centerpartiet att en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi bör tas fram. En stor vinst med den svenska skogspolitiken har varit de övergripande principer som regelverket bygger på. Dels politikens dubbla och jämställda mål om miljö och produktion och att lagstiftningens utgångspunkt är frihet under ansvar. Centerpartiet anser därför att skogsvårdslagsstiftningens inriktning ska baseras på jämställda mål mellan uthållig produktion som ger en god avkastning och bibehållandet av biologisk mångfald. Centerpartiet anser att det med dessa jämställda mål kan utformas regelverk för att möjliggöra ett fortsatt ökat, långsiktigt och hållbart utnyttjande av skogsråvara.

För att kunna öka uttaget av biomassa behövs åtgärder som gynnar konkurrenskraften inom skogsbruket. Skogsgödsling på lämpliga marker är ett sådant sätt. Idag är gödsling av skog bara tillåten i mellersta och norra Sverige. Samtidigt är gödsling av skog, rätt utförd och på rätt marker, den snabbaste och lönsammaste skogliga åtgärden vi kan göra. Det finns inget skäl till att den här åtgärden ska vara förbehållen norra och mellersta Sverige där bolagsskogsbruket dominerar. Det är viktigt att spridning av gödsel sker på samma ansvarsfulla sätt som i jordbruket för att hindra övergödning och näringsläckage.

För att inte inskränka äganderätten när det gäller skogsbruk vill Centerpartiet att Sverige i EU ska värna om den svenska modellen för skogsbruk. Detta blir extra viktigt i och med den nya tillväxtstrategin som EU-kommissionen presenterade förra året, en europeisk grön giv. I strategin benämns skogen ofta i samband med biologisk mångfald, skydd och återbeskogning. Centerpartiet ser det som en självklarhet att brukande av skogen är en av nycklarna till att nå ett hållbart och klimatsmart samhälle. Dels genom att den växande skogen som binder koldioxid, men även de klimatsmarta produkter som kan produceras från träråvaran och ersätta fossilbaserade produkter. Sverige har en fungerande och ansvarsfull modell som bygger på att vi tar hänsyn till både miljö och produktion. Centerpartiet tycker därför inte att EU på detaljnivå ska bestämma hur Sverige ska bedriva sitt skogsbruk men att regeringen i EU ska värna om den svenska modellen för skogsbruk.

I arbetet med EU:s kommande skogsstrategi anser Centerpartiet att det först och främst är viktigt att EU respekterar att skogsbruket ska ses som en nationell kompetens, där skogsägaren har kunskapen att ta hand om och bruka skogen på ett hållbart sätt. Skogsbruket ser så väldigt olika ut och det behöver en EU-gemensam strategi ta hänsyn till. Inriktningen bör fortsatt främja ett aktivt hållbart skogsbruk och en stark bioekonomi samt betona den egna skogsägarens roll, som i regel både har en lång tradition men också kunskap om hur man bäst tar hand om sin skog. Skogen har också stor betydelse för miljön och klimatet. Därför bör EU:s skogsstrategi fortsatt lyfta fram cirkularitet och bioekonomi för att vi ska kunna uppnå målet om minskade koldioxidutsläpp; fånga upp synergieffekterna som finns mellan skog och klimat; samt adressera

behovet av mer forskning och innovation på bränsleområdet för att se hur vi bättre kan ersätta de fossila bränslena.

Inom skogsbruket sker idag markinrång som lämnar markägare otroligt maktlösa. Den svenska tolkningen av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet samlas i artskyddsförordningen. Förordningen ger myndigheter rätt att lägga restriktioner på marken utan ersättning till markägaren. Detta får ekonomiska konsekvenser för markägaren som inte längre kan bruka sin mark. Tvingande avsättning av skogsmark som begränsar äganderätten bör inte vara tillåtet i de fall då ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället. Centerpartiet vill därför att det vid markinrång som begränsar äganderätten och ett produktionsinriktat skogsbruk ska utfalla ekonomisk ersättning till markägaren. Vi vill också att det görs en omfattande översyn av olika typer av ersättningsformer för att markägaren enkelt och effektivt ska kunna få ersättning vid bildande av områdesskydd som begränsar ett produktionsinriktat skogsbruk. Inom ramen för januariavtalet har Centerpartiet fått igenom en utredning som ska se över nya ersättningsformer.

Idag sätter lavskrikan och bombmurklor stopp för ett fungerande skogsbruk eftersom den svenska tolkningen av EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektivet är bristfällig. I den svenska artskyddsförordningen, som beskriver hur Sverige ska implementera direktivet, har myndigheter tolkat artskyddet som ett individskydd. Detta innebär att den svenska tolkningen är både felaktig och betydligt mer omfattande. Centerpartiet vill därför att den svenska tolkningen av EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv ses över och ändras. I ett gemensamt brev till regeringen har också generaldirektörerna för Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket efterlyst en översyn av artskyddsförordningen på grund av ett rättsosäkert läge. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade även i ett fall i februari 2017 att det inte varit lagstiftarens avsikt att bestämmelsen i 8 § artskyddsförordningen ska ges en sådan tillämpning att pågående markanvändning avsevärt försvåras och konstaterade att artskyddsförordningen är ofullständig. Med anledning av detta är viktigt med en utredning som säkerställer att artskyddsförordningen är tillämpbar, effektiv och rättssäker, något som Centerpartiet också fick igenom i januariavtalet.

## Jämställdhet

Ca 40 procent av Sveriges privata skogsägare är kvinnor. De utgör tillsammans den enskilt största företagargruppen bland kvinnor i Sverige. Trots det skiljer sig förutsättningarna för män och kvinnor fortfarande åt, vilket inte minst visade sig av erfarenheter från #metoo-upproppet ”Slutavverkat”, samt det öppna brevet ”Från hashtag till handling”.

Centerpartiet arbetar för att kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att arbeta inom skogsbrukssektorn samt vara aktiva skogsägare. I Alliansregeringen drev Centerpartiet dessa frågor aktivt och bl.a. togs det fram en nationell jämställdhetsstrategi för Sveriges skogsbrukssektor, med målbilder för tre fokusområden: arbetsliv, utbildning och enskilt skogsägande. 2019 gjorde Skogsstyrelsen en uppföljning av strategins resultat och glädjande nog förefaller det som att samtliga fokusområden går mot en minskad könssegregering. Trots det återstår mycket arbete med att förverkliga strategins målsättningar och det är viktigt att regeringen fortsätter verka för en ökad jämställdhet inom skogsbrukssektorn. Kvinnors makt och

inflytande i ägandet och brukandet motsvarar enligt Skogsstyrelsens rapport fortfarande på intet sätt det faktum att fyra av tio av Sveriges privata skogsägare är kvinnor.

## Nyckelbiotoper

Nyckelbiotoper är ett begrepp som används för att klassificera skogsområden med mycket höga naturvärden. De senaste åren har dock nyckelbiotoper lett till problem för skogsägare. Trots att klassificeringen nyckelbiotop inte ger formell skyddsstatus har det likställts med ett stopp för avverkning, något som inte var tanken från början. Certifieringssystemen FSC och PEFC har bidragit till att nyckelbiotoperna fått en helt annan status och innebörd än tidigare. Nästan inga marknadsaktörer köper virke från nyckelbiotoper, vilket drabbar alla skogsägare oavsett om de valt att certifiera sig eller inte. Metoden för att inventera nyckelbiotoper är också kontroversiell då den är utvecklad efter förhållanden i södra och mellersta Sverige. Trots det har den tillämpats i hela landet, vilket blir problematiskt då de nordvästra skogarna skiljer sig från resten av landet. Klassificeringen av nyckelbiotoper blir därför bristande om metoden för inventering används på fel sätt. I januariavtalet lyckades Centerpartiet stoppa den utökade nyckelbiotopsinventeringen.

## Skogskonto

Skogsbruket har en omloppscykel som skiljer sig från övriga branscher med en period om 80–100 år från plantering till avverkning. Inkomsten från verksamheten kommer således inte årligen utan kanske en gång per generation. Skogskontot har inte bara ett inkomstutjämnande syfte. Det underlättar också för större avverkningsuttag under år när efterfrågan är hög, vilket är viktigt för en väl fungerande virkesmarknad. Dessutom har det en viktig funktion när större olyckor sker. Under stormen Gudrun fälldes träd som motsvarade hela Sveriges avverkning under ett år. Skogskontot fyllde då en viktig funktion för att balansera medel i syfte att hantera ett antal kommande år med stora utgifter för skogsvård och låga virkesintäkter.

Regeringen har aviserat att de vill avskaffa skogskontot. Om regeringen skulle ta bort skogskontot riskerar avverkningar att bli skattemässigt drivna i stället för att ske på det långsiktigt lämpligaste och effektivaste sättet. En förändrad möjlighet till ekonomisk utjämning mellan åren skulle vara förödande för det engagemang och det naturvårdande arbete som alla dessa engagerade skogsägare bedriver varje dag. Dagens regelverk som möjliggör utjämning av inkomster mellan åren i form av insättning på skogskonto och skogsskadekonton ger en stabil grund och möjlighet att bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Centerpartiet vill behålla skogskontot i dess nuvarande form, eftersom det fyller en viktig funktion för skogsnäringen eftersom det både förenklar och förbättrar förutsättningarna för skogsnäringen. Skogskontot kan även fylla en viktig funktion när det gäller ersättning för naturvårdsavtal. Naturvårdsavtal är normalt 50-åriga och kan ses som en del av det långsiktiga skogsskyddet. Markägaren får ekonomisk ersättning för de begränsningar i brukandet som avtalet medför. Ersättningen utgår med ett engångsbelopp vid avtalsperiodens början. Ett sätt att stimulera fastighetsägare att ingå naturvårdsavtal med staten är att se över reglerna så att även ersättning för naturvårdsavtal kan ligga till grund för skogskontoinsättning. Centerpartiet vill därför utreda möjligheterna om att ersättning för naturvårdsavtal ska kunna sättas in på skogskontot.

## Naturvård med respekt för äganderätt och för dem som berörs

Att skydda värdefull natur och hotade arter är en central uppgift för miljöpolitiken. För att naturvården ska vara långsiktigt hållbar behöver den bygga på legitimitet och delaktighet från de som berörs. Med äganderätten kommer ett ansvar och intresse av att långsiktigt förvalta den resurs man äger. Engagerade markägare och brukare är det långsiktigt mest hållbara sättet att vårda vår natur. Naturvården både förutsätter att ägande- och brukanderätten värnas och en balans mellan bevarande och brukande. Det är ofta i den betade hagen, den i generationer skötta skogen och ängen där gräset slås som de största naturvärdena och biologiska mångfalden finns. Centerpartiet anser därför att skogsvårdslagstiftningen fortsatt ska bygga på jämbördiga mål om brukande och bevarande. Den principen har varit framgångsrik både när det gäller att utveckla branschen och ett ökande miljöskydd. För Centerpartiet är äganderätten en grundmurad rättighet. Äganderätten med egendomsskyddet är inskriven i Sveriges grundlag och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter men dess genomslag i myndigheternas hantering och prövning av enskilda ärenden behöver stärkas, så att enskildas rättigheter värnas och inte drabbas av orimliga konsekvenser. Värdefull natur kan behöva utökad skydd men det innebär samtidigt ofta att äganderätt och brukande begränsas. Det måste vara självklart att ägare eller brukare också ersätts för de inskränkningar som görs. Kostnaden för åtgärden måste också stå i proportion till den miljönytta som de naturvårdande åtgärderna leder till och det är viktigt att markägare och brukare involveras i hela processen. Därför ska tvingande avsättning av skyddsvärd mark eller vatten inte ske om ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället. Det är även viktigt att naturskyddet är dynamiskt och inte statiskt. Naturen, och hot och därmed skyddsbehov, utvecklas och förändras och naturskyddet måste ta höjd för sådana förändringar. Det är viktigt att tidigare beslut utvärderas och vid behov kan omprövas eller förändras för att se att de även fortsatt på ett effektivt sätt bidrar till att skydda värdefulla miljöer och ekosystem.

Centerpartiet vill skydda skogar med höga naturvärden från avverkning genom att utveckla de frivilliga certifieringar av skogsbruk och produktkedjor som redan finns för att stärka trovärdigheten för svenska biobaserade produkter. En mycket stor del av miljöskyddet bygger idag på frivilliga åtgärder och avsättningar. Staten ska ta hänsyn till detta när mål sätts och krav ställs. Samtidigt ser vi att insatserna för den biologiska mångfalden och hotade arter i skog och mark behöver öka. Ett kostnadseffektivt sätt att skydda mark är att använda statlig produktiv skogsmark, till exempel från Sveaskog, Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk, som ersättningsmark vid bildande av naturskyddsområden. Inom ramen för januariavtalet fick Centerpartiet igenom ett nytt Sveaskogprogram som ska säkra resurser för skydd av värdefull natur.

De initiativ från markägare för skydd av mark som fick stöd under Komet-programmet var positivt och dessa erfarenheter bör tas till vara. Ett annat sätt att öka den biologiska mångfalden i skogen är att i större utsträckning använda ekologisk kompensation och system för att skapa och sälja krediter kopplade till åtgärder som minskar negativ påverkan på ekosystem eller biologisk mångfald.

Skogsbruket har länge bedrivits efter principen frihet under ansvar. Det har varit mycket framgångsrikt och bör fortsätta. Att avverka är ett stort beslut, som bäst fattas av markägaren. I Finland har man tagit bort gränsen för lägsta slutavverkningsålder. I Sverige finns denna lagstiftning kvar. Samtidigt är Sverige ett avlångt land där skogens tillväxttakt varierar betydligt. Centerpartiet anser att lägsta slutavverkningsålder ska slopas. I vissa fall kan det vara rationellt att avverka vissa bestånd tidigare än vad lagen

i dag medger. Samtidigt finns givetvis uppenbara ekonomiska incitament för den enskilda skogsägaren att inte avverka för tidigt. Sammantaget vore det naturligt att med Finland som förebild öka skogsägarnas självbestämmande.

Svensk skog bidrar till att minska klimatförändringar eftersom ett hållbart skogsbruk kan ge oss biobränslen som ersätter fossila bränslen och skogsråvara som ersätter energikrävande material såsom cement och metaller. Skogsbruket påverkar också vilken mängd kol som lagras i skogen, vilket i sin tur i hög grad påverkas av vilket skogsbruk som bedrivs. Sverige har ingen nationell lagstiftning specifikt för kolinlagring i skog men i skogsvårdslagen och miljöbalken finns regler som påverkar mängden kol i skogen. Centerpartiet vill se över hur de ekonomiska incitamenten för klimatåtgärder inom skogsbruket kan stärkas.

## Skogsskador

Vid en torr och varm sommar kan stora barkborreangrepp drabba Sveriges skogsägare. Virke för miljarder kan gå förlorat, vilket påverkar både enskilda skogsägare men också virkesindustrin. Därför behöver ansvarig myndighet arbeta med frågan och vidta åtgärder för att hindra skadedjursangrepp på skog. Genom att förstärka kapacitetsuppbyggnaden inom olika typer av skogsskador är det möjligt att förebygga angrepp som förstör skogsmark. Under lång tid har skogsskyddsarbetet i Sverige reducerats, mycket till följd av att vi varit besparade större angrepp och istället valt att prioritera forsknings- och utvecklingsresurser till andra frågor. Nu befinner vi oss i en situation där vi tvingas konstatera att vår kunskap om skogsskador inte är uppdaterad och att nästan inget utvecklingsarbete rörande skogsskydd har bedrivits under lång tid. Flera andra skogländer i Europa har drabbats av både skadedjursangrepp, torka och stormar, vilket medfört att länderna har tvingats anpassa sig till de nya förutsättningarna. Även Sverige behöver arbeta förebyggande med skogsskador för att utveckla kunskap och rutiner för angrepp och skador i skogen. Detta arbete ska göras tillsammans med representation från såväl skogsägarna, akademien och myndigheterna.

Det är viktigt att staten tar ansvar för åtgärder för att hantera och minska spridning av granbarkborrar i skyddade områden. Eftersom granbarkborren snabbt sprider sig måste också arbetet för att motverka skogsskador i naturskyddade områden intensifieras.

## Stärkt biologisk mångfald

Enligt FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald hotas upp emot en miljon av jordens åtta miljoner arter av utrotning. Hotet mot den biologiska mångfalden är på många sätt mer akut än klimatkrisen. Klimatkrisen är en av de drivande faktorerna, men även hur vi idag planerar våra samhällen, odlar vår mat och producerar vår energi påverkar i stor grad den biologiska mångfalden. Även om klimatkrisen får en lösning kommer hotet mot den biologiska mångfalden att kräva ytterligare kraftfulla insatser. Att skydda värdefull natur och hotade arter är en viktig uppgift för den internationella miljöpolitiken. Trycket på ekosystemen ökar och den biologiska mångfalden minskar - denna trend måste brytas. Det är extremt viktigt att hålla i och stärka det arbete som sker inom ramen för FN:s konvention för biologisk mångfald. Det krävs större globala



insatser för att nå uppsatta mål för den biologiska mångfalden, inte minst i ljuset av att målen för 2020 inte ser ut att uppnås. För Centerpartiet är de som verkar nära naturen en viktig del i att den biologiska mångfalden bevaras. Därför vill vi utveckla metoder och styrmedel som utgår från att enskilda markägare kan och vill vara med i arbetet för biologisk mångfald – och ersätts för den nytta de bidrar till. Ett öppet och rikt odlingslandskap och ett aktivt skogsbruk är en förutsättning för en biologisk mångfald.

De ersättningar som idag finns för bevarande och förbättringar av kulturmiljöer och miljö kvalitet, så som biologisk mångfald, handlar om att kompensera lantbrukare för vad det kostar att vidta bestämda åtgärder, oavsett om dessa leder till önskade resultat eller inte. De uppfattas som byråkratiska och kräver mycket kontroller. I kommande landsbygdsprogram bör Sverige istället gå över till mer resultat- och värdebaserade miljöersättningar. Det vill säga ersättningar som utgår från vad stödmottagaren levererar och speglar samhällets värdering av miljönyttor. Det finns god erfarenhet under lång tid från dessa system i bland annat Tyskland. Inventeringarna görs av lantbrukarna själva och utgår ifrån ett antal nyckelarter som ger indikation på den biologiska mångfalden och ger ersättning därefter. Systemet ger också mer resultat för pengarna, eftersom det offentliga kan prioritera ersättningar framför kontroller och inventeringar. Det bör också genomföras fler försök med värde- och resultatbaserade ersättningar på andra miljöområden, så som övergödning, så att samhället betalar för miljönyttan, istället för vissa åtgärder. Vi vill även utreda fler incitamentssystem inom naturvårdsarbetet, t.ex. system för ekologisk kompensation.

Centerpartiet anser att tillverkare av kemikalier och läkemedel ska ta ett större ansvar för att minska sina utsläpp eftersom det skadar den biologiska mångfalden. Åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden måste också integreras tydligare i stadsplaneringen och i kommunernas ansvar. Det ska vara en självklarhet att ytor som det offentliga förfogar över brukas och används på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden. Många infrastrukturmiljöer, såsom vägkanter, banvallar, stationsområden, trädskingszoner, bangårdar och flygplatser har stor potential att utgöra attraktiva miljöer och spridningsvägar för exempelvis pollinatörer. En annan offentlig yta som kan användas bättre är marken under Svenska kraftnäts stamnätsledningar. Dessa ytor röjs regelbundet och kan, rätt skött, utgöra viktiga spridningskorridorer för arter. De privata nätbolagens nät utgör på samma sätt viktiga ytor och kan användas för att gynna den biologiska mångfalden ytterligare genom kloka ersättningar och ett breddat uppdrag i elnätsregleringen. Det finns också många nedlagda sand-, grus- och moräntäkter som med relativt enkla medel skulle kunna utgöra viktiga boplatser för olika bin och steklar som annars har svårt att hitta bra boplatser.

En viktig åtgärd med stor nytta för den biologiska mångfalden är riktade informationsinsatser. Med utökade utbildningsinsatser finns också möjlighet att nå fler privatpersoner som med enkla medel kan göra stor skillnad i sitt närområde inte minst för pollinatörer. Centerpartiet vill att insatser för den biologiska mångfalden, till exempel inköp av bisamhälle, ska kunna ingå i det gröna avdrag som ska införas för privatpersoner – ett bidrag till viktiga ekosystemtjänster.

*Peter Helander (C)*

*Magnus Ek (C)*

*Ulrika Heie (C)*

*Ola Johansson (C)*

*Mikael Larsson (C)*

*Stina Larsson (C)*

*Rickard Nordin (C)*

*Anders Åkesson (C)*